

stega skupnega, množinskega subjekta, ki je delal revolucijo. Esej o napakah madžarske revolucije (str. 547—552) obsega tolikšno snov, da bi jo epsko bilo mogoče obdelati le v sklopu večjega zgodovinskega romana. Celotno poglavje potrjuje, da je bil Kranjec tudi že na poti k romanu, v katerem bi lahko uresničil oboje: kar najbolj razvil prizorsko naravo revolucije, hkrati pa premislil in ocenil načrte tistih, ki so šli mimo ljudske spontanosti ter prevratne moči in slabosti izrabljali za svoje politične cilje.

V *Pisarni*, še bolj pa v *Mladosti v močvirju* je izčrpal svoja »doživetja« revolucije in republike, deloma pa tudi dokumentarno snov, ki si jo je pred vojno nabiral za »velik epični roman« o »reberiji« in »murski republiki«. Revolucionjski čas in doživeta snov sta se mu odmikala, pa tudi razvojne »faze« prevratnega dogajanja je že tolikanj ponavljal, da si je za vsakršen novi tekst, zlasti še za zgodovinski roman moral nabrati novo dokumentacijsko gradivo, preštudirati tisto slovensko publicistiko pa tudi madžarske vire, brez katerih bi se skupna podoba tega velikega motiva njegove proze prav nič več ne razširila. Moral je iti na »vse«, ali pa se odpovedati nadaljnji obravnavi tega motiva. Epska enota »Revolucija in človek« v romanu *Mladost v močvirju* pa je hkrati opozorila, da se v še tako dokumentarno zgodovinskem romanu ne bi mogel distancirati do človeka, kakršen je — v revoluciji zdaj in tukaj, da bi še tako zgodovinsko dokumentirana epska zgradba bila hkrati tudi nov Kranjčev družbeno etični angažma. Trditi je mogoče, da roman *Rdeči gardist* je takšna epska zgradba.

Zapiski

KRONOLOŠKI PREGLED POMEMBNEJŠIH DEJSTEV IZ BIBLIOGRAFIJE ANTONA SLODNJAKA

1899 — 13. junija rojen v Bodkovcih v Slovenskih goricah.

1920 — maturiral na klasični gimnaziji v Mariboru.

1920—1925 — študiral slavistiko na ljubljanski univerzi pri profesorjih Ivanu Prijatelju, Francetu Kidriču, Rajku Nahtigalu in Franu Ramovšu, poslušal tudi Jakoba Kelemino, Izidorja Cankarja in Franceta Vebra.

1925 — promoviral za doktorja slovanske filologije z disertacijo o Davorinu Trstenjaku.

1925—1927 — kot štipendist na univerzi v Krakovu, kjer je bil v štud. l. 1926/27 tudi lektor slovenskega jezika.

1927 — diplomiral na univerzi v Ljubljani.

1927—1945 — profesor za slovenski jezik na Trgovski akademiji v Ljubljani.

1931 — napravil profesorski izpit;

— s člankom *Ali je Tugomer res Jurčičev?* (ŽiS 10, str. 344—349) začel razvijati tezo o Levstikovem avtorstvu Tugomera;

— začel izdajati in komentirati *Zbrano delo Frana Levstika* (III, Lj. 1931; IV, Lj. 1932, V; Lj. 1933; VI, Lj. 1935).

1932 — s serijo časniških člankov *Pisma o slovenski književni zgodovini* (S 1932, št. 173—1933, št. 71) začel oblikovati sintetične poglede na slovensko literaturo.

1934 — izda problemsko inovativni *Pregled slovenskega slovstva* (Lj. 1934, Akademsko biblioteka 1);

— začne urejati *Zbrano delo Frana Erjavca* (I, Lj. 1934; II, Lj. 1934; III, Lj. 1937; IV, Lj. 1939).

1935 — v imenu njegovih akademskih učencev izda ob šestdesetletnici Ivana Prijatelja v posebni knjigi njegovo razpravo *Duševni profili slovenskih preporoditeljev* (Lj. 1935) z uvodno študijo *Življenje in delo Ivana Prijatelja*.

1936 — načne pomembno vprašanje *Ali je vrazovstvo psihološki ali sociološki problem?* (Sd 1936, str. 239—242).

1938 — izda svoj prvi zgodovinski roman, biografski roman o Prešernu *Neiztrohnjeno srce* (Lj. 1938).

1941—1945 — sodeloval v OF in bil trikrat (1941, 1942 in 1945) daljši čas zaprt.

1945—1947 — vršilec dolžnosti šefa, nato šef oz. načelnik oddelka za strokovno šolstvo pri ministrstvu za trgovino in preskrbo v Lj.

1946 — izda *Poezije doktorja Franceta Prešerna* (Lj. 1946) s pesnikovo biografijo in komentarjem, ki izidejo potem še v več izpopolnjenih izdajah;

— izide biografski roman o Franu Levstiku *Pogine naj pes!* (Lj. 1946).

1947 — postane izredni profesor za slovenski jezik in književnost na univerzi v Zagrebu.

1948 — za roman *Pogine naj pes!* prejme Prešernovo nagrado in II. nagrado za jugoslovanski roman vlade FLRJ;

— začne urejati širše zasnovano in komentirano *Zbrano delo Frana Levstika* v zbirki *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* (I, Lj. 1948; II, Lj. 1952; III, Lj. 1953; IV, Lj. 1953; IV, Lj. 1954; V, Lj. 1955; VI, Lj. 1956; VII, Lj. 1958; VIII, Lj. 1959; IX, Lj. 1961; X, Lj. 1978).

1949 — napiše prvi celoviti prikaz najvidnejšega sodobnega pisatelja *Prežihov Voranc — Lovro Kuhar* (Letopis Matice srpske 1949, str. 303—312, 356—369);

— začne serijo prešernoslovskih razprav *Prispevki k poznavanju Prešerna in njegove dobe* (I, Slavinja in Prešeren, SR 1949, str. 1—29; II, O sonetnem vencu, SR 1949, str. 231—249; III, Problem Gazel, SR 1951, str. 10—21; IV, Sonetje nesreče, SR 1951, str. 162—175; V, Dvoje neznanih metrik iz dobe naše romanlike, SR 1955, str. 24—38).

1950 — postane redni profesor za slovensko književnost na univerzi v Ljubljani in od 1953 tudi predstojnik Inštituta za slovansko filologijo.

1952 — izidejo v njegovi redakciji *Slovenska djela Stanka Vraza* (I—II, Zgb. 1952);

— pripravi in opremi z obsežnim uvodom *Izbrane eseje Ivana Prijatelja* (I, Lj. 1952; II, Lj. 1954).

1955 — izda zbornik *Pogovori o jeziku in slovstvu* (Mrb. 1955) s predavanji prvega zborovanja slovenskih slavistov, med katerimi je tudi njegov *Delež Štajerske v slovenski književnosti*.

1956 — imenovan za častnega člana Slavističnega društva Slovenije, ki mu je bil več let predsednik.

1958 — izide njegova nemški pisana zgodovina slovenske književnosti *Geschichte der slowenischen Literatur* (Berlin 1958).

1959 — se vključi v skupinsko delo za *Zgodovino slovenskega slovstva* pri Slovenski matici (II, Lj, 1959, str. 177—384: Realizem I; III, Lj. 1961: Realizem II; IV, Lj. 1963: Nova struja in nadaljnje oblike realizma in naturalizma); — stopi v pokoj.

1962—1965 — profesor-gost za južnoslovanske književnosti in slovenski jezik na Goethejevi univerzi v Frankfurtu ob Maini.

1962 — izdal in komentiral *Izbrano delo Matije Murka* (Lj. 1962).

1963 — prejel medaljo zaslug za narod

1964 — izdal monografijo *Prešernovo življenje* (Lj. 1964) z vzporedno knjigo Prešernovih del, ki je doslej doživela še dve izdaji.

1966 — izide izbor *Študije in eseji* (Mrb. 1966), ki ga je pripravil Jože Pogačnik.

1967 — izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

1968 — izda novo celovito zgodovino slovenske književnosti kot jubilejno izdajo *Slovensko slovstvo* (Lj. 1968) in kot učbenik za zamejske slovenske šole *Zgodovina slovenskega slovstva* (Clc. 1968, I—II).

1969 — izide ob njegovi sedemdesetletnici zbornik *Studia slovenica monacensia in honorem Antonii Slodnjak septuagenarii* (München 1969);

— pripravi faksimilirano izdajo Kranjske čbelice (Lj. 1969, Monumenta litterarum slovenicarum 6).

1970 — postane častni doktor zagrebške univerze

— izda izbor *Kosovelovih pesmi* (Lj. 1970, Lirika 5).

1973 — izide primerjalna razprava *Über die Beziehungen zwischen der deutschen Philosophie und Literatur und dem literarischen Leben der Slowenen im 19. Jahrhundert* (München 1973, Litterae slovenicae 8).

1975 — izda priročnik slovenske književnosti za srednje šole *Obrazi in dela slovenskega slovstva* (Lj. 1975);

— pripravi faksimilirano izdajo Cankarjeve povesti *Hlapec Jernej in njegova pravica* (Lj. 1975, Monumenta litterarum slovenicarum 13).

1976 — izide *Slovenska trilogija*, ki obsega poleg biografskih romanov o Prešernu in Levstiku še roman o Ivanu Cankarju *Tujec* (Lj. 1976).

1977 — izvoljen za dopisnega člana Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu.

